

Lakatos Péter

A talentumokról

Lakatos Péter görögkatolikus diákonus homíliája 2014. szeptember 28-án az esti szent liturgián hangzott el a Budai Görögkatolikus Egyházközség budapest-vizivárosi Szent Flórián-templomában. (I. ker., Fő u. 88.) Textus: Mt 25,14–30 (a pünkösöd utáni 16. vasárnap evangéliuma).

Krisztusban kedves testvéreim!

A talentumokról szóló példabeszédet hallgatva hajlamosak vagyunk egymáshoz hasonlítani magunkat, és sok kérdést teszünk fel magunknak, vagy épp Istennek. Miért kap az egyik ötöt, a másik hármat, a harmadik csak egyet? Hát nem igazságos az Isten? Miért nem ad mindenkinek egyenlő módon? Amikor ezt a példabeszédet hallgatjuk, hajlamosak vagyunk a talentumokat valamilyen adományként, valamilyen szellemi vagy épp érzelmi adományként értelmezni, mondván: ennek az embernek tehetsége van a matematikához, a futballhoz, vagy épp a zenéhez vagy bármilyen más művészeti ághoz.

Testvéreim! Felesleges ezeken gondolkodnunk és így gondolkodnunk, mert ez az evangéliumi példabeszéd nem erről szól. Nem arról szól, hogy Isten az egyiknek bőségesen ad, a másiknak meg épphogy. Nem arról szól, hogy Isten tehetséget ad az embernek, amellyel egész élete során élnie kell a saját maga vagy a köz javára. Ha tehát nem ezekről szól ez az evangéliumi példabeszéd, akkor ugyan miről?

„Tudtad, hogy ott is aratok, ahol nem vettem, s ott is gyűjtök, ahol nem szórtam.” Ez a példabeszéd az Istenbe vetett feltétel nélküli bizalomról szól. A szolgál, aki elásta a talentumot, megvallja: „Tudtam, hogy ott is aratsz, ahol nem vetettél, és ott is gyűjtesz, ahol nem szórtál.” Fordítsuk le magunknak ezt a bibliai mondatot! Tudtam én, hogy ki vagy te, tudtam, hogy óriási hatalmad van, tudtam, hogy bármit megtehetsz. Mégis félttem kockáztatni, félttem, hogy ez a kis dolog is, amit magaménak tudok, el fog veszni. Tudtam, ki vagy, mégsem mertem a világ gondolkodásával szembe menni. Tudtam, ki vagy, mégis azt mondtam: mit mondanak az emberek, mit mond a társadalom, mit mondanak a világ által felállított normák? Tudtam, ki vagy, mégsem hirdettem hatalmadat.

Kedves testvéreim! Ennek az embernek nem az a bűne, hogy egy talentumból nem csinált kettőt. Hanem az, hogy meg sem próbált egyből kettőt csinálni. Ha ugyan tudjuk, hogy a Mindenható Isten a Mindenható Isten, akkor miért félünk bármitől is, miért félünk bárkitől is? Hiszen jöhet bármi, ő ott is arat, ahol nem vetett, és ott is gyűjt, ahol nem szórt. Ha az az ember megpróbálta volna kamatoztatni azt, amit ő kapott, és számításai nem válnak be, és elveszti pénzét, ugyan mi történhetett volna? Hiszen Urának bőségesen van még: gyűjt, ahol nem szórt, arat, ahol nem vetett.

Játsszunk el egy kicsit a gondolattal, és gondoljuk végig a történetet kissé másképp! Negatív hősünk a másik két szereplőhöz hasonlóan megpróbál pénzből pénzt csinálni. Elveszti. Hazajön az Úr, kéri, ami az övé. Mi történik? Az Úrnak nem fog hiányozni egy talentum, mert neki az „nem tétel”. És nem is a pénz hiányát rója fel, hanem a tehetetlenséget.

Amikor ezt a példabeszédet hallgatjuk, könnyen bele tudjuk magunkat illeszteni, hiszen van úgy, hogy mi vagyunk az öt talentumot kapók, mert vannak sikeresnek mondható életszakaszaink, jól megy a munka, karrier, szép a család életünk. Van, hogy úgy érezzük: csak három talentumot kaptunk, amikor azt érezzük, hogy a társadalom középosztályához tartozunk, nem vagyunk nagyon „eleresztve”, de azért nem is kell gondolkodnunk, hogy hónap végén mit eszünk. Vannak ennek objektív mércéi! És van, amikor talán semmi nem megy. Ekkor azt gondoljuk: az Úr elfelejtett minket, vagy nagyon vakvágányra futott az életünk.

Mindez miből következik? Abból, amit már az imént is hallhattunk. Azt gondoljuk: a talentum csak pozitív dolog lehet. Tehetség, tehetőség. Pedig nem ezekről van szó. Az Isten által adott talentum lehet egy-egy életszakasz is, annak minden, emberi szempontok alapján vett rossz és jó oldalával együtt. Siker? Mit kezdek vele? Sikertelenség? Mit kezdek vele? Gazdagság? Mit kezdek vele? Szegénység? Mit kezdek vele? Egészség? Mit kezdek vele? Betegség, fájdalom, gyász, magány, nyomor? Mit kezdek vele? Tudom-e, hogy az én Uram ott is gyűjt, ahol nem szórt, ott is arat, ahol nem vetett? Tudom-e, hogy az én Uram a leghatalmasabb — bármit megtehet? Tudom-e, hogy az én Uram tudja, hogy mi lakozik a szívemben, ismeri a legrejtettebb gondolataimat is? Te tudod-e, hogy ki a te Urad? Tudod-e, hogy a látszólag rossz dolog is lehet az életedben talentum, ajándék? A kérdés, testvérem: te, aki gazdag vagy anyagi és szellemi javakban, és te, testvérem, aki úgy érzed, semmi sincs, mit kezdesz azzal, amid van?

Rendben van, hogy nagyjából sejtjük, ki kicsoda ebben a történetben, rendben van, hogy tenni kell, a talentumot „forgatni” kell. Tudjuk, ki az Úr, tudjuk, ki a három szereplő, de van itt egy fél mondat, amelyet sehova nem tudunk tenni: oda kellett volna adnod a pénzváltóknak a talentumot, hogy visszajöve-temkor kamatostul vegyem vissza azt, ami az enyém. Pénzváltó? Ki az a pénzváltó? És mit jelent, hogy oda kellett volna adni neki? A pénzváltás haszonnal

járó üzleti tevékenység. Pénzt veszünk pénzért. „Tuti biznisz.” Ezt rója föl az Úr a szolgának. Fordítsuk le ezt is mai magunknak! Még azokat sem szeretted, akik szerettek téged. Még azokkal se tettél jót, akik veled jót tettek. Mert bár emberileg belátható, hogy a rosszakaróiddal úgy viselkedtél, ahogy..., na de a saját szeretteiddel, a szüleiddel, a testvéreiddel, a barátaiddal? Tudtad, hogy csak annyit kellett volna mondanod: „Bocsánat”, mégsem tetted meg. Vagy tudtad, hogy elég annyit mondanod: „Megbocsátok”, mégsem tetted meg. Épp velük, akik pénzváltók, akikről tudtad, hogy szeretnek, és ők is csak emberek... De nem! Te még velük sem akartál többet, jobbat! Ezt kéri számon az Úr. Hogy legalább ezeket szeresd, aztán jöhet majd az ellenségszeretet is. És aztán majd tudsz ötből ötöt csinálni.

Kedves testvéreim! A talentum maga az élet. Mindenki, aki hallja ezt a példa-beszédet, talentum-, azaz élettulajdonos. Ne azok fölött a dolgok fölött sírjunk, amelyek nincsenek, hanem annak örvendezzünk, amink van, mert mindaz, amink van, felbecsülhetetlen kincs. Ebből kell többet csinálni, bízva az Úrban, hogy bármi jöhet, Ő gyűjt, ahol nem szórt, és arat, ahol nem vetett. Ámen.

Lakatos Péter 1982. január 19-én egy, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Kántorjánosi községben igen szegény körülmények között élő kétgyermekes görögkatolikus, cerhari (sátoros) oláh cigány család első gyermekeként született Mátészalkán. Az általános iskolát szülőfalujában, középiskolai tanulmányait Mátészalkán, a Gépészeti Szakközépiskolában végezte, 2000-ben érettségizett. Teológiai tanulmányait 2001-ben kezdte el a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán, 2007-ben diplomázott. Majd 2 évét Hodászon szolgált mint tanulmányvégzett kispap, 2009-től Rakacán, majd Homrodon volt lelkipásztori kisegítő. Diákonusszentelése 2012. december 30-án volt Máriapócon, a Szent Liturgiát Keresztes Szilárd nyugalmazott püspök vezetésével cigány nyelven végezték. 2012 óta a Budai Görögkatolikus Egyházközség budapest-vizivárosi Szent Flórián-templomában szolgál, szentelése óta mint diakonus, emellett az ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskolájának hallgatója és a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete Többnyelvűségi Központjának kutatója: a cigány–magyar kétnyelvűség előnyeit és hátrányait kutatja.

2009-ben kötött házasságot Tréfa Henriettával, első gyermekük, Péter Krisztofer 2012-ben született.